

Hĺbkové ex post hodnotenie vybraných regulácií pôsobiacich v podnikateľskom prostredí - formulár

Spracovateľ: Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, odbor zlepšovania podnikateľského prostredia

Gestor/gestori právneho predpisu: Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej aj ako „gestor“)

Názov právneho predpisu/právnych predpisov:

Zákon č. 586/2003 o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov

Lokalizácia: § 12

Účinnosť: 01. 01. 2013

Regulácia, ktorá je predmetom ex post hodnotenia: Regulácia č. 117

Obsolentná definícia výkonu advokácie

Špecifikácia¹:

- Internetový odkaz na legislatívny proces hodnoteného právneho predpisu na portáli Slov-Lex:
-
- Internetový odkaz na číslo parlamentnej tlače hodnoteného právneho predpisu:
<https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&ZakZborID=13&CisObdobia=3&CPT=286>

Hĺbkové ex post hodnotenie:

- ☒ regulácie/regulácií jedného právneho predpisu
- ☐ navzájom súvisiacich regulácií vo viacerých právnych predpisoch

¹ Informácie sa neuvádzajú, ak bola hodnotená úprava predložená do legislatívneho procesu pred 1. aprílom 2015. Pred týmto dátumom neexistovala povinnosť vypracovať Analýzu vplyvov na podnikateľské prostredie.

9.1 Základné informácie k hodnotenej regulácii

9.1.1 Opis regulácie a jej pôsobenia:
Predmetná regulácia upravuje spôsob, odlišnosti a formy spoločného alebo samostatného výkonu advokácie. Popri tradične zaužívanom samostatnom poskytovaní právnych služieb sa vytvára priestor pre kolektívne formy poskytovania právnej pomoci. Advokáti sa môžu združovať buď v rámci združenia podľa § 829 a nasl. zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej ako „Občiansky zákonník“) alebo v podnikateľských formách, ako je verejná obchodná spoločnosť podľa § 76 a nasl. zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník (ďalej ako „Obchodný zákonník“) a spoločnosť s ručením obmedzeným podľa § 105 a nasl. Obchodného zákonníka. Možnosť kolektívneho výkonu advokácie prispieva k vyššej efektívnosti poskytovania právnych služieb, umožňuje užšiu odbornú profiláciu advokátov a znižuje ekonomické riziká prostredníctvom spoločného znášania nákladov a administratívnej záťaže. Taktiež umožňuje klientom prístup k širšiemu spektru odborníkov v rámci jednej právnickej entity.
9.1.2 Znenie podnetu z podnikateľského prostredia (ak je k dispozícii)
Predmetom ex post hodnotenia by malo byť prehodnotenie definície spôsobu výkonu advokácie vzhľadom na obsolentnosť výkonu formou komanditnej spoločnosti a formou združenia, ktoré nemá právnu subjektivitu. Výkon advokácie formou komanditnej spoločnosti sa vylučuje pre jej zastaranosť a výkon formou združenia preto, že jeho členovia de iure aj de facto vykonávajú advokáciu samostatne, čo je v rozpore so zákazom duálneho výkonu advokácie. Po zmene legislatívy môžu advokáti zakladať združenia, avšak nebudú považované za formu výkonu advokácie. Vedúcim organizačnej zložky zahraničnej právnickej osoby je slovenský advokát, ktorý koná samostatne. Zákon o advokácii (ďalej ako „ZoA“) tiež umožňuje, aby školiťelom koncipienta bol vedúci organizačnej zložky, čím sa zosúladi princíp zákazu duálneho výkonu advokácie. Organizačné zložky zahraničných združení môžu poskytovať právne služby za rovnakých podmienok ako slovenské právnické osoby.
9.1.3 Identifikácia dotknutých subjektov:
Ex ante: V ex ante fáze nebola vypracovaná analýza vplyvov na podnikateľské prostredie, pretože právny predpis bol prijatý pred 1. aprílom 2015. Z uvedeného dôvodu nie je možné uviesť identifikované subjekty, pri ktorých sa predpokladalo, že ich bude regulácia ovplyvňovať. Ex post: Dotknutými subjektami sú všetci advokáti. Advokát je ten, kto je zapísaný do zoznamu advokátov, ktorý vedie Slovenská advokátska komora. V zmysle aktuálnych dostupných údajov ich v zozname figuruje 5737.
9.1.4 Identifikovaný vplyv na podnikateľské prostredie z ex ante fázy (ak bola vykonaná):
V ex ante fáze nebola vypracovaná analýza vplyvov na podnikateľské prostredie, pretože právny predpis bol prijatý pred 1. aprílom 2015. Z uvedeného dôvodu nie je možné uviesť identifikovaný vplyv na podnikateľské prostredie z ex ante fázy.

9.2 Vyčíslenie dopadu na podnikateľské prostredie – porovnanie predpokladaných (ex ante) a skutočných (ex post) nákladov právneho predpisu²

Tabuľka č. 1: Výpočet skutočných vplyvov regulácie/regulácií (ex post) a ich porovnanie s predpokladanými vplyvmi (ex ante) (údaje sú uvedené po vyplnení Kalkulačky nákladov podnikateľského prostredia pre ex post hodnotenie uvedenú v prílohe č. 9b jednotnej metodiky):

EX POST								EX ANTE ³	EX POST – EX ANTE
Poradové číslo regulácie	Stručný a zrozumiteľný opis regulácie	Lokalizácia	Účinnosť právneho predpisu/regulácie	Kategória dotk. subjektov	Počet subjektov v dotk. kategórii	Náklady na 1 podnik. v €	Náklady na kategóriu dotk. subjektov v €	Náklady na kategóriu dotk. subjektov v €	Rozdiel v nákladoch na kategóriu dotk. subjektov v €
117	Obsolentná definícia výkonu advokácie	§ 12	01.01.2013	advokáti	5737	-	-	-	-

² Kalkulácia nákladov sa uvádza pre každé hodnotené ustanovenie právneho predpisu, v prípade kalkulácie pre celý právny predpis ako celok je táto skutočnosť uvedená v lokalizácii.

³ Ex ante časť sa nevypĺňa, ak je regulácia zaradená do Registra ex post podľa bodu 10.3. písm. d) jednotnej metodiky a jej hodnotená úprava bola predložená do legislatívneho procesu pred 1. aprílom 2015.

Doplňujúce informácie k spôsobu výpočtu vplyvov jednotlivých regulácií na náklady podnikateľského prostredia a vysvetlenie rozdielu kvantifikácií ex post a ex ante

9.2.1 Spôsob vypočítania vplyvov na podnikateľské prostredie:
Ex ante náklady: V ex ante fáze nebola vypracovaná analýza vplyvov na podnikateľské prostredie, a teda neboli ani vypočítané vplyvy na podnikateľské prostredie, pretože právny predpis bol prijatý pred 1. aprílom 2015. Z uvedeného dôvodu nie je možné uviesť spôsob vypočítania predpokladaných vplyvov na podnikateľské prostredie. Ex post náklady: Vzhľadom na povahu regulácie nie je možné kvantifikovať vplyvy na podnikateľské prostredie.
9.2.2 Zdroj početnosti (vrátane internetového odkazu na konkrétne štatistiky, ak sú dostupné na internete):
Z dôvodu absencie dát či iných kvantifikovateľných ukazovateľov je možné uviesť len zdroj týkajúci sa počtu dotknutých subjektov. Uvedený zdroj je zverejnený na webovom sídle Slovenskej advokátskej komory dostupný pomocou tohto odkazu.
9.2.3 Dôvod rozdielu medzi predpokladanými nákladmi regulácie (ex ante) a zistenými skutočnými nákladmi (ex post) (ak vznikol):
V ex ante fáze nebola vypracovaná analýza vplyvov na podnikateľské prostredie, keďže právny predpis bol prijatý pred 1. aprílom 2015 a zároveň nie je možné vypočítať celkové skutočné náklady hodnotenej regulácie na podnikateľské prostredie. Z týchto dôvodov nie je možné uviesť rozdiel predpokladaných a skutočných nákladov na podnikateľské prostredie.
9.2.4 Dôvod vzniku nepredpokladaných nákladov v ex ante fáze:
V ex ante fáze nebola vypracovaná analýza vplyvov na podnikateľské prostredie, pretože právny predpis bol prijatý pred 1. aprílom 2015. Z uvedeného dôvodu nie je možné uviesť náklady nepredpokladané v ex ante fáze.

9.3 Ex post konzultácie s podnikateľskými subjektami a gestorom právneho predpisu

9.3.1 Účastníci, forma, termíny a časový rozsah ex post konzultácií:		
GESTOR PRÁVNEHO PREDPISU – Zúčastnení zástupcovia:		
Ministerstvo spravodlivosti SR, sekcia legislatívy, odbor legislatívy občianskeho a obchodného práva		
PODNIKATELSKÉ SUBJEKTY:		
<u>Cielené konzultácie:</u>		
Oslovené subjekty (obchodné meno, IČO):	Zúčastnené subjekty:	
Slovenská advokátska komora (ďalej aj ako „SAK“), IČO: 30795141	Áno ☒ Nie ☐	
Forma a termín vykonania konzultácií:		
Oslovené subjekty:	Forma:	Dátum vykonania:
SAK	osobne/online ☒ dotazník/e-mail ☐	05.02.2025
<u>Verejné konzultácie:</u>		
Trvanie verejných konzultácií: od 18.12.2024 do 07.01.2025		
Forma a termín vykonania konzultácií:		
Do verejných konzultácií sa nezapojili žiadne ďalšie podnikateľské subjekty alebo zastupiteľské organizácie.		

9.3.2 Vyjadrenie podnikateľských subjektov k regulácii:

- vznesené pripomienky voči zneniu regulácie,
- konkrétne problémy regulácie alebo prekážky, ktoré regulácia spôsobuje v praxi.

Osobnej ex post konzultácie sa zúčastnila SAK, nezávislá samosprávna stavovská organizácia združujúca advokátov a advokátskych koncipientov. Zástupcovia SAK uviedli, že aktuálne znenie regulácie nie je vyhovujúce.

Problematický aspekt danej regulácie v praxi demonštrovali obdobne ako aj v písomnom znení podnetu. Tajomník SAK uviedol, že formu komanditnej spoločnosti už na účely poskytovania právnych služieb nevyužíva žiadny advokát a celkový počet advokátov pôsobiach v združeniach dosiahol 32, pričom tento údaj je verejne dostupný na webovej stránke SAK. Združenie slúži predovšetkým na spoločné vystupovanie advokátov voči tretím osobám, avšak jeho členovia poskytujú právne služby ako samostatne pôsobiaci advokáti. Združeniu nie je možné udeliť plnomocenstvo, čo v praxi vedie k právnej neistote, pretože nie je zrejmé, či poskytovateľom právnej služby je advokát alebo združenie. Táto forma preto vytvára len zdanie kolektívneho výkonu advokácie.

9.3.3 Vyjadrenie gestora k:

- dôvodu vzniku právneho predpisu/regulácie, opis problému, ktorý má riešiť,
- výsledku pôsobenia regulácie vo vzťahu k riešenému problému,
- plnenie cieľu regulácie vo vzťahu k riešenému problému,
- vzniku nepredvídateľných vplyvov (ak sa vyskytli),
- podnetu z podnikateľského prostredia,
- vzneseným pripomienkam podnikateľských subjektov k zneniu regulácie a pôsobeniu v praxi.

Predmetná regulácia upravuje spôsob, odlišnosti a formy spoločného alebo samostatného výkonu advokácie. Popri tradične zaužívanom samostatnom poskytovaní právnych služieb sa vytvára priestor pre kolektívne formy poskytovania právnej pomoci. Ide o združenie v zmysle § 829 a nasl. Občianskeho zákonníka, verejnú obchodnú spoločnosť v zmysle § 76 a nasl. Obchodného zákonníka a spoločnosť s ručením obmedzeným v zmysle § 105 a nasl. Obchodného zákonníka.

Gestor vyjadril súhlas s navrhovanými zmenami, avšak upozornil na potrebu poskytnutia presvedčivejšieho zdôvodnenia, najmä pokiaľ ide o právnu úpravu združení. Zástupcovia gestora poukázali na nevyhnutnosť bližšieho vyjasnenia možných aplikačných problémov tejto formy výkonu advokácie, konkrétne v súvislosti s právnou neistotou pri vystupovaní advokátov voči tretím osobám. Hoci gestor dokáže akceptovať navrhované zmeny, je potrebné dôkladné zváženie časového horizontu ich zavedenia, aby bola zabezpečená plynulá adaptácia dotknutých subjektov. Zdôraznili, že pred uskutočnením zmien je nutné ďalšie prediskutovanie dopadov na celú advokátsku obec.

9.3.4 Alternatívne riešenia z pohľadu podnikateľských subjektov:

- návrhy na zmeny v právnom predpise (úprava znenia/zrušenie regulácie),
- návrhy na úpravu aplikačnej praxe,
- príklady alternatívnych riešení alebo osvedčených postupov z iných krajín (dobrovoľné),
- očakávaná úspora nákladov v dôsledku úpravy/zrušenia regulácie (dobrovoľné).

Zo strany autora podnetu bol v rámci písomného podnetu doručený aj konkrétny návrh na legislatívnu zmenu v nasledovnom znení:

§ 12 (Výkon advokácie) „(1) Advokát môže vykonávať advokáciu a) samostatne, b) ako spoločník verejnej obchodnej spoločnosti, c) ako konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným, d) ako štatutárny

orgán zahraničnej právnickej osoby podľa § 45 zákona, e) ako vedúci organizačnej zložky zahraničnej právnickej osoby. (2) Advokát môže vykonávať advokáciu výlučne jedným zo spôsobov uvedeným v odseku 1. Obchodná spoločnosť poskytujúca právne služby podľa tohto zákona musí od založenia do jej zániku spĺňať podmienky podľa § 14 ods. 1 alebo § 15 ods. 1 zákona.“

Zrušenie výkonu advokácie prostredníctvom komanditnej spoločnosti a združenia by okrem vyššie uvedených argumentov nespôsobilo dodatočné náklady advokátom ani klientom, pretože advokáti by mohli naďalej spolupracovať v rámci občianskoprávneho združenia. Doplnenie písmen d) a e) by predstavovalo len systematizáciu platnej právnej úpravy bez jej vecnej zmeny, pretože tieto pravidlá už boli obsiahnuté v iných ustanoveniach zákona.

9.3.5 Vyjadrenie gestora k alternatívnym riešeniam:

Gestor právneho predpisu odporučil uplatniť predmetný podnet ako pripomienku k návrhu zákona o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o obchodnom registri) v rámci medzirezortného pripomienkového konania.

9.4 Stanovisko spracovateľa k právnemu predpisu a jeho vplyvu na podnikateľské prostredie

9.4.1 Stanovisko k pôsobeniu právneho predpisu/regulácie na podnikateľské prostredie, k optimálnosti jej nastavenia a k optimálnosti nastavenia jej aplikačnej praxe:

Predmetná regulácia definuje spôsoby a formy výkonu advokácie. Na území Slovenskej republiky je možné vykonávať advokáciu samostatne alebo prostredníctvom kolektívnych foriem poskytovania právnych služieb.

Okrem tradičného samostatného výkonu advokácie ZoA umožňuje výkon advokácie aj formou združenia podľa § 829 a nasl. Občianskeho zákonníka, verejnej obchodnej spoločnosti podľa § 76 a nasl. Obchodného zákonníka a spoločnosti s ručením obmedzeným podľa § 105 a nasl. Obchodného zákonníka. Táto zákonom stanovená škála možností výkonu advokácie poskytuje advokátom flexibilitu pri výbere vhodnej formy podnikania, ktorá zohľadňuje ich potreby a preferencie. Pôsobenie tejto regulácie na podnikateľské prostredie možno považovať za pozitívne, pretože reaguje na dynamiku trhu, poskytuje možnosť výberu výkonu advokácie podľa vlastnej preferencie a, okrem iného, čiastočne aj znižuje riziká spojené so samostatným podnikaním.

Práve spomínaná dynamika a neustály vývoj trhu v aplikačnej praxi spôsobili, že výkon advokácie formou komanditnej spoločnosti de facto zanikol, o čom svedčia aj verejne dostupné štatistiky. Aktuálne neexistuje ani jeden subjekt vykonávajúci advokáciu formou komanditnej spoločnosti, pričom trend posledných rokov predstavoval iba pokles (zmenou na inú formu výkonu advokácie). V súvislosti s výkonom advokácie formou združenia sa v priebehu času objavili viaceré právne problémy a pochybnosti, ktoré vyvolávajú otázky o vhodnosti a optimálnosti regulácie, ktorá túto formu výkonu advokácie umožňuje. Ako hlavné argumenty možno považovať, že advokáti v združení poskytujú právne služby ako samostatní advokáti, pričom združeniu nemožno udeliť plnomocenstvo, čo vedie k nejasnostiam o tom, kto je skutočným poskytovateľom právnej služby – či združenie, alebo jednotlivý advokát. Tieto skutočnosti spôsobujú právnu neistotu a vytvárajú len zdanie kolektívneho výkonu advokácie.

9.4.2 Stanovisko k alternatívnym riešeniam, ktoré môžu zlepšiť podnikateľské prostredie:

Spracovateľ sa plne stotožňuje s návrhom na legislatívnu zmenu v znení, v akom bol prezentovaný autorom podnetu v časti 9.3.4 tohto formulára.

Zmena oproti súčasnému právnemu stavu spočíva v zrušení výkonu advokácie prostredníctvom komanditnej spoločnosti a združenia. Táto zmena by zároveň nespôsobila žiadne dodatočné náklady pre advokátov ani klientov. Doplnenie písmen d) a e) by predstavovalo iba systematizáciu existujúcej právnej úpravy, keďže tieto pravidlá sú už obsiahnuté v iných častiach zákona. Týmto spôsobom sa nezmení obsah súčasnej regulácie, ale upraví sa jej štruktúra.

Zo strany gestora bola prejavovaná vôľa na legislatívnu zmenu. Vzhľadom aj na jeho odporúčanie spočívajúce v uplatnení pripomienky k návrhu zákona o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o obchodnom registri) v rámci medzirezortného pripomienkového konania spracovateľ vidí priestor na zmenu regulácie.

9.4.4 Odporúčenie spracovateľa:

- ☐ ponechať reguláciu ☒ upraviť reguláciu ☐ zrušiť reguláciu bez náhrady
- ☐ upraviť aplikačnú prax

9.4.4 Ak spracovateľ navrhuje reguláciu alebo aplikačnú prax upraviť, tak uvedie ako a akých právnych predpisov/ustanovení právnych predpisov (aj súvisiacich právnych predpisov) sa má úprava dotknúť:

S prihliadnutím na skutočnosti, ktoré odznali počas ex post konzultácie, spracovateľ navrhuje zmenu súčasného legislatívneho znenia pri najbližšej novele zákona, a to v súlade s písomným návrhom autora podnetu, ktorý bol zároveň prezentovaný počas ex post konzultácie. Úprava sa dotkne § 12 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov a nová formulácia by mala byť v nasledovnom znení:

„Advokát môže vykonávať advokáciu a) samostatne, b) ako spoločník verejnej obchodnej spoločnosti, c) ako konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným, d) ako štatutárny orgán zahraničnej právnickej osoby podľa § 45 zákona, e) ako vedúci organizačnej zložky zahraničnej právnickej osoby. (2) Advokát môže vykonávať advokáciu výlučne jedným zo spôsobov uvedeným v odseku 1. Obchodná spoločnosť poskytujúca právne služby podľa tohto zákona musí od založenia do jej zániku spĺňať podmienky podľa § 14 ods. 1 alebo § 15 ods. 1 zákona“.

9.5 Vyjadrenie gestora právneho predpisu k vykonanému hĺbkovému ex post hodnoteniu⁴

9.5.1 Pripomienky gestora právneho predpisu k procesu ex post hodnotenia:
Gestor právneho predpisu nemal pripomienky k procesu ex post hodnotenia.
9.5.2 Vyjadrenie gestora k obsahu stanoviska spracovateľa:
Gestor právneho predpisu sa k obsahu stanoviska spracovateľa nevyjadril.

⁴ Časť 9.5 je v zmysle bodu 10.2. JM vyplnená v prípade, ak gestor právneho predpisu zaslal spracovateľovi vyjadrenie k vykonanému ex post hodnoteniu do 30 kalendárnych dní od ukončenia hĺbkového ex post hodnotenia